

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

Janakkalan kunta

Tarkastuslautakunta 16.5.2018

Sisällys

1.	Tarkastuslautakunta	2
1.1.	Tehtävät ja toiminnan tarkoitus	2
1.2.	Lautakunnan kokoonpano	2
1.3.	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	3
1.4.	Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista.....	3
2.	Tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
2.1.	Kunnanhallitus	4
2.2.	Maaseutulautakunta ja ympäristölautakunta	5
2.3.	Tekninen lautakunta.....	6
2.4.	Perusturvalautakunta	6
2.5.	Sivistys	9
2.6.	Janakkalan Vesi liikelaitos.....	12
3.	Talouden arviointi.....	13
4.	Kuntakonserni.....	16
5.	Muita huomioita.....	18
6.	Tarkastuslautakunnan esitys tilinpäätöksen käsittelystä ja vastuuvapauden myöntämisestä.....	20
7.	Allekirjoitukset.....	21

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tehtävät ja toiminnan tarkoitus

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Uutena tarkastuslautakunnan tehtävänä oli sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta kohdistaa arvioinnin tuloksellisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja toimintoihin ja kuntalain perustelujen mukaan erityisesti tulisi kiinnittää huomiota tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet. Tavoitteiden toteutumisesta on annettu tarkastuslautakunnan kokonaisnäkemys ”hymynaamoilla” lauta-/johtokunnittain.

😊😊😊😊😊 = Kiitettävä
😊😊😊😊 = Hyvä
😊😊😊 = Kohtalainen
😊😊 = Kehittämistä vaativa
😊 = Välittömästi kehittämistä vaativa

Tarkastuslautakunta on laatinut toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman, joiden mukaisesti arviointikohteet on pääasiassa kohdistettu.

1.2. Lautakunnan kokoonpano

Valtuuston 12.6.2017 asettaman tarkastuslautakunnan kokoonpano:

Jäsen

Miikka Anttila (pj)
Sirkka-Liisa Aho (varapj)
Leenamaria Keipilä
Eini Nurmi
Samuli Vesioja

Varajäsen

Katja Lahti
Lasse Särkimäki
Tapani Rynnänen
Riitta Lindell
Marko Hettula

Miikka Anttila on toiminut elämänlaatulautakunnan puheenjohtajana 31.5.2017 asti, Eini Nurmi on toiminut teknisen lautakunnan varapuheenjohtajana 31.5.2017 asti ja Samuli Vesioja on toiminut ympäristölautakunnassa jäsenenä 31.5.2017 asti. Tarkastuslautakunnan arviointityössä on huomioitu em. esteellisyydet.

Valtuusto on valinnut 8.9.2014 tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n tilikausiksi 2014-2019. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHT, HT Minna Ainasvuori.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista kunnanhallituksen ja lautakuntien laatimien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen pohjalta. Lautakunta on lisäksi tutustunut toimielinten tekemiin päätöksiin ja kuullut viranhaltijoita ja työntekijöitä arviointinsa tueksi.

Tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa vuoden 2017 arviointia varten. Arviointisuunnitelmassa valittiin painopistealueeksi erityisesti seuraavat osa-alueet:

- Henkilöstöpolitiikka
- Perusturvalautakunnan alainen toiminta
- Maankäyttö ja kaavoitus
- Keskushallinto
- Koulu- ja monitoimikeskusten tarveselvitykset
- Konserniyhtiöt
- Työllisyyspalvelut
- Vesi –liikelaitos

Tarkastuslautakunnan kokousten päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esittelystä ja tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja.

1.4. Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu olennaisilta osin siitä annettujen ohjeiden mukaisesti. Toimintakertomus sisältää tiedot, jotka on esitetty kunnan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevassa kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa. Tilintarkastajat eivät ole todenneet olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä.

Tarkastuslautakunta on toistuvasti kiinnittänyt huomiota tavoitteiden mitattavuuteen ja mittarien asettamiseen. Kehitystä on tapahtunut, mutta edelleen tässä suhteessa on kehittämistä. Esimerkkinä nostetaan seuraavat:

Kun strategiseksi tavoitteeksi on asetettu ”ymmärretään päätöksenteon vaikutukset talouteen ja resursseihin” ja mittarina on ”taseeseen kertynyt yli-/alijäämä” → mittaako ylijäämä ymmärrystä?

Strategiselle tavoitteelle ”osallistuvat kuntalaiset” ei ole asetettu mitään mittaria. Tarkastuslautakunta jäi miettimään, eikö se ole mahdollista (esim. palautekysely)?

Vuoden 2017 tilinpäätöksessä on tavoitteen toteutumisen tilaa arvioitu numeroilla 1-5. Tilinpäätöksessä on todettu, että tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa käytetään "... toimenpiteen tilaa 31.12.2017: Aloittamatta, Ei toteudu, Toteutunut osittain, Toteutunut ja Etenee suunnitellusti." Tilinpäätöksessä ei kerrota, mikä numero vastaa mitään arviointia. Myös edellinen tarkastuslautakunta kiinnitti samaan asiaan huomiota.

Tarkastuslautakunta toteaa aikaisempien vuosien tapaan, että tilinpäätöksessä tulisi arvioida tavoitteen toteutumista eikä pelkän toimenpiteen toteutumista, sillä tavoite on valtuustoon nähden sitova – ei toimenpide.

2. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

2.1. Kunnanhallitus

Maakuntahallinnon ja sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen uudistus on suurin meneillään oleva muutos suomalaisessa yhteiskunnassa. Kanta-Hämeen kunnat ovat valmistelemaan tulevaa maakuntaa Oma Häme -hankkeen kautta. Tämä hanke teettää monilla kunnan viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä paljon työtä. **Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että hankkeen suuruudesta huolimatta asia ei juuri näy kunnan toimintakertomuksessa.**

Luottamushenkilöorganisaatio muuttui kevään 2017 kuntavaalien jälkeen huomattavasti. Valtuuston kokoa pienennettiin, lautakuntia lakkautettiin ja yhdistettiin toisiinsa ja toimielinten jäsenmäärää vähennettiin. **Tarkastuslautakuntaa kiinnostaa, millä tavalla tehty muutos on vaikuttanut asioiden määrään ja käsittelyyn eri elimissä sekä kokousten valmistelun ajankäyttöön.**

Syksyllä 2017 kunnassa toteutettiin yt-menettely. **Tilinpäätöskirjassa asia todetaan, mutta tarkempi koonti siitä, mitä tuloksia menettelyllä saatiin aikaiseksi, puuttuu.** Edellinen tarkastuslautakunta kiinnitti yt-menettelyn läpiviemiseen jo etukäteen huomiota ja piti tärkeänä, että kunta varmistaa tiedonkulun ja sijaisjärjestelyt tärkeiden toimintojen osalta.

Asukasluvun kehitys on todettu useaan otteeseen huolestuttavaksi kunnan talouden kestävyttä ajatellen. Asukasluku laski 104 henkilöllä vuodesta 2016.

Kuntastrategiassa asukasluvun kasvu on keskeinen tavoite. Asukasluku on toisaalta asia, johon vaikuttavat monet muutkin asiat kuin kunnan omat toimet. Viime aikoina on huomattu, että väestökehitys HHT-akselilla merkitsee kasvua Helsingissä ja Tampereella, mutta Hämeenlinnan seutu ei hyvästä sijainnistaan huolimatta kasva. Sama ongelma on monilla muillakin seutukunnilla Suomessa. **Olisiko syytä miettiä, miten toimitaan ja miten kunnan elinvoima turvataan, jos kunnan väkimäärä ei kaikesta huolimatta kasvakaan?**

Elinvoimapalveluihin on keskitetty viestintä ja markkinointi sekä kulttuuri. Kuntaviestintä on kehittynyt myönteisesti ja Janakkalaa on tuotu esille eri viestinnän keinoin. Näkyvyys mm. sosiaalisessa mediassa on kasvanut ja kunnan kotisivuja on uudistettu. Kunnan toimialojen, yritysten ja kolmannen sektorin

yhteistyötä on kehitetty. Laadukkaalla viestinnällä on suuri merkitys kuntakuivan ja elinvoimaisuuden kehittämisessä.

Elinvoimapalveluihin on osoitettu lisäresurssia (elinvoimakoordinaattori ja Janakkalan Teollisuusalueet Oy:öön palkattava yrityskehittäjä), joita koskevat päätökset tehtiin vuonna 2017. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että näiden panostusten vaikutusta seurataan konkreettisilla mittareilla.**

Kulttuuritoimi siirtyi hallintosäännön uudistuksessa kunnanhallituksen alaiselle elinvoimapalveluiden tulosalueelle. Organisaation kannalta se oli toimiva ratkaisu ja korostaa kulttuurin merkitystä osana strategian tavoitetta ”hyvinvoiva kuntalainen”. Tilinpäätöksessä kulttuuri voi jäädä helposti näkymättömäksi, kun se ei ole enää oma tulosalueensa ja tähän on syytä kiinnittää huomiota jatkossa.

Pelastustoimessa näkyvin muutos on uusi paloasema Rastikankaalla.

Konsernipalvelujen kehityskeskustelut toteutuivat vain 80,0 %:sti. Tässä on kuitenkin selkeää kehitystä edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin toteuma oli 56 %.

Riskienhallinnan suhteen edelleen herättää huomiota perusturvan toimialalla henkilöstön saatavuus. Kyseessä on merkittävä riski, joka voi vaarantaa kuntalaisten tarvitseman keskeisen palvelun. **Tarkastuslautakunta toivoo selvitystä siitä, miten riskiin on varauduttu.** Eryteisesti tulee varmistaa henkilöriskien realisoitumattomuus ja varmistaa keskeisten tehtävien varahenkilöt mm. sairastapauksissa.

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIO TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISESTA**

2.2. Maaseutulautakunta ja ympäristölautakunta

Maaseutulautakunta lakkautettiin 31.5.2017 ja sen toiminta siirtyi teknisen lautakunnan alaisuuteen. Maaseutu- ja kyläpalvelut sekä maaseutupalveluyksikkö pysyivät hyvin budjetissa. Strategiset tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Maakuntaan siirtyvien ja kuntaan jäävän maaseutuosaamisen resursseja ei ole vielä selvitetty.

Ympäristölautakunta lakkautettiin 31.5.2017 ja toiminta siirtyi uuden lupajaoston alaisuuteen ja osittain teknisen lautakunnan alaisuuteen. Ympäristölautakunnan alaiset tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti.

2.3. Tekninen lautakunta

Lautakunnan strategisista tavoitteista suurin osa on toteutunut. Tavoitteista esimerkiksi ”resurssitehokas tilankäyttö” ja ”vetovoimainen kaavoitus” eivät ole tilinpäätöksen mukaan edenneet odotetusti.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että energiatehokkuuteen panostetaan. Kuitenkin on tärkeää varmistaa energiaratkaisujen kokonaishintatason tarkoituksenmukaisuus.

Kaavoituksessa on ollut resurssipulaa, jonka vuoksi yleiskaavat eivät ole valmistuneet suunnitellusti. Tonttikauppoja toteutui vähemmän kuin arvioitiin. Todennäköisesti yleinen taloustilanne vaikutti tähän. Uusien kaava-alueiden tontteja ei ole saatu myyntiin vuonna 2017.

Koulu- ja monitoimikeskuksen tarveselvitys satoi resursseja vuonna 2017. Paloaseman rakennuttaminen oli merkittävä hanke ja työllisti rakennuttamisen lisäksi työnaikaisen valvonnan osalta.

Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota siihen, että infrastruktuurin kuntoon liittyen ei ole asetettu tavoitteita eikä kuntoon liittyviä tietoja ole kerätty tilinpäätökseen. **Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää varmistua siitä, että niin oman työn kuin ostopalvelujen laatua seurataan systemaattisesti ja mahdollisiin laatupoikkeamiin puututaan heti.**

Ateria- ja puhtauspalvelujen osalta kiinnitettiin huomiota toimintakulujen ylitykseen, joista ei ole annettu selvitystä tilinpäätöksessä. Myös myyntituotot ovat lisääntyneet, mutta henkilöstölle myytyjen aterioiden tuotot eivät toteutuneet. Henkilöstöaterioiden myyntien alittumisen syistä ei ole annettu selvitystä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIO TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISESTA

2.4. Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan alaisessa palveluiden tuottamisessa on tapahtunut myönteisiä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Sote- ja maakuntauudistuksen/Oma-Häme valmistelu on ollut ajankohtainen ja paljon aikaa ja resursseja vievä prosessi, joka on edelleen kesken. Kunnan tavoitteena on turvata lähipalvelut jatkossakin Janakkalassa. Tarvevakioidut menot (viimeisin vuodelta 2016), jossa on huomioitu kunnan asukkaiden ikärakenne ja sairastavuus koko maakunnan alueella, on Janakkalassa alhaisin eli 3 140 €/asukas (Kanta-Häme 3 240 € ja koko maa 3 264 €). Janakkalassa sote-palvelut tuotettiin siis noin 1,7 miljoonaa alemmilla kustannuksilla asukasluvuun nähden kuin Kanta-Hämeessä keskimäärin.

Perhekeskuksen palvelutoiminta on käynnistynyt moniammatillisen tiimin johdolla terveyskeskuksen tiloissa. Asiakaslähtöistä monialaista toimintaa ja verkostoitunutta palvelu- ja työkuluttuuria on saatu parannettua psykososiaalisessa palvelussa lasten, nuorten ja perheiden parissa hyvin. Perhekeskustoimintamalli on ollut maakunnassa edelläkävijänä ja toivottavaa on, että se säilyy myös sote-uudistuksen jälkeen. **On hienoa, että perhekeskukseen on otettu sekä seurakunta että kolmas sektori vahvasti mukaan kehittämään toimintaa.**

Ikäihmisten palvelujen asiakasohjaus on uudistettu. Asiakkaiden palvelujen ohjaus on keskitetty Ikäkeskuksen asiakasohjauspuhelimeen. Ikäkeskuksen palveluohjaus on sijoitettu Tapailakodin tiloihin, jossa on lisäksi ollut itsehoitoa tukevia tapahtumia ja luentoja. Arviointitiimi toteuttaa palvelutarpeen arvioinnin tilapäisenä kotihoitona ja näin asiakkaita on ohjattu omahoitoon ja palvelutarpeen mukaiseen palveluun.

Ikäihmisten palveluiden koko hoitoketjua on toimialalla arvioitu. Tavoitteena on ollut arvioida ikäihmisten palveluiden ja kustannusten sekä henkilöressurssien oikea kohdentaminen. Omaishoidon tuen saajien toimintakykyä tukevien palveluiden parantaminen ei toteutunut toivotulla tavalla. Vanhainkodin paikkalukua ei voitu alentaa, koska asiakkaita jouduttiin hoitamaan ylipaikoilla omaishoitajien sairastumisen tai ympärivuorokautisen hoivapaikan odottamisen vuoksi. Ikäihmisten hoivapalveluissa tuli ongelmia, intervallijaksot ruuhkautuivat, vaikka omaishoitoa ja kotona asuvaa toimintaa tukevaa vanhainkodin intervallitoiminnan lyhytaikaishoitoa lisättiin kahdella paikalla toukokuun alussa 2017. Terveyskeskuksen nopeat kotiuttamiset ovat lisänneet kotihoidon palvelutarpeita. Seuturekrystä ja yksityisyrityksiltä on jouduttu palkkaamaan lisätyövoimaa asiakkaiden hoidon tarpeen turvaamiseksi. Kotihoidon henkilöstön lisäresurssointi toteutettiin helmikuussa 2018. **Tarkastuslautakunnan mielestä se olisi pitänyt toteuttaa vähitellen ennen kotihoidon tilanteen kriisiytymistä jo vuoden 2017 puolella.**

Hyvistä työntekijöistä on kova kilpailu, joka ei todennäköisesti tule helpottumaan tulevaisuudessa. Rekrytointien onnistumiseen voidaan vaikuttaa **hyvällä työnantajakuvalla ja työilmapiirillä.** Myös hyvällä johtamisella on mahdollista kokea onnistumisia, joka heijastuu myös hyvään asiakaspalveluun.

Sosiaalityön painopistealueina on vuonna 2017 ollut perhekeskuksen ja monialaisen yhteistyön lisäämisen lisäksi ennaltaehkäisy ja varhainen tukeminen. Asiakasmäärät ovat kasvaneet selvästi vuodesta 2016. Perustoimeentulotuen Kela-siirron takia sosiaalityössä on jouduttu myöntämään täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea suunniteltua enemmän ja tämä selittää talousarvion ja tilinpäätöksen merkittävää eroa toimeentulotuen asiakasmäärissä. Toimeentulotuen siirron ongelmia on ollut mahdotonta ennakoida etukäteen. Lastensuojelun asiakasmäärät ovat myös selvästi kasvussa ja laitossijoituksia on ollut ennakoitua enemmän. **Asiakasmääriä on tärkeää tarkkailla ympäri vuotta, jotta mahdollisiin ongelmatilanteisiin pystytään varautumaan mahdollisimman nopeasti.** Sosiaalityöntekijöitä on ollut muualla Suomessa hankala rekrytoida, mikä ei ole onneksi meillä Janakkalassa näkynyt.

Vammaistyön toimintaohjelmaa vuosille 2017 - 2018 on lähdetty toteuttamaan. Ohjelmassa on tuotu esiin toiminnan sisältö, työhön vaikuttava lainsäädäntö ja päivittämistä vaativat työalueet. Vammaisilla on oikeus saada riittävästi tietoa erilaisista palveluvaihtoehdoista yli organisaatorajojen ja siinä on apuna palveluohjaus. Asiakkaita ohjataan, neuvotaan ja tuetaan tarkoituksenmukaisten palveluiden saamisessa.

Vammaistyö:

Kehitysvammaisten ostettu asuminen			
Hoitopäivän hinnat:	TP 2016	TA 2017	TOT 2017
Hoitopäivät	3141	3650	3696
€/hoitopv/brutto	259	278	289
Tehostettu asumispalvelu			
Hoitopäivät	6621	6400	6621
€/hoitopv/brutto	175	173	173
Katajan päivätoiminta			
Hoitopäivät	4109	4000	4800
€/hoitopv/brutto	79	81	69

Kehitysvammaisten asumisyksiköitä Honkakotia, Mäntykotia ja Pihlajakotia on kehitetty ikääntyvien asiakkaiden ja paljon hoitoa vaativien asiakkaiden hoitoa tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi asukkaiden saattohoitoa toteutetaan hoitohenkilökunnan turvin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vammaistyö pysyy edelleen Janakkalan kunnassa ja vammaispalvelulain mukaisesti niin, että vammaisille henkilöille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet ovat sisällöltään ja laajuudeltaan kunnassa esiintyvän tarpeen mukaiset. Palvelut on tuotettu nyt kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Sosiaaliamiehen raportin mukaan sosiaaliamiehelle kohdistettujen tiedustelujen määrä on kunnassa tavanomaista suurempi (55 %). **Perusturvalautakunnan tulee seurata jatkossa aktiivisesti asiakkaan aseman ja oikeuksien toteutumista ja puuttua välittömästi mahdollisiin epäkohtiin.**

Kuntouttava työtoiminta ja pajatoiminta on laajentunut nuorisopalvelujen tulosalueelle nuorisotoimen työpajana Tervakoskelle. Janakkalan työttömyysaste vuoden 2017 alussa oli 10,6 % ja lopussa 9 %. Nuorten työttömyysaste oli vuoden 2017 alussa ja lopussa 19,4 %. Kuntouttavan työtoiminnan tavoite toteutui hyvin, kun tavoitteena oli 6000 työpäivää ja toteuma oli 6574 päivää.

Terveydenhuollon palvelut ovat uudistuneet huomattavasti. Käyntimäärät ovat vähentyneet sähköisten palveluiden monipuolistuessa ja lisääntyneen puhelimesta ohjaamisen myötä. **Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi, että kaikkien asiakkaiden osalta varmistetaan palvelujen saaminen huolimatta siitä, onko heillä valmiuksia sähköisten palvelujen käyttöön.**

Samoin suun terveydenhuollon käynnit ovat vähentyneet (2017: 15799 kpl ja 2016: 17827 kpl). Suun terveydenhuollon palveluiden saanti lienee siis heikentynyt. Hammaslääkäri- ja hoitajatyövoimaa on ollut edellisvuotta vähemmän käytössä. **Tarkastuslautakunta on huolestunut suun terveydenhuollon palvelujen saatavuuden kehityksestä.**

Janakkalan sairaalan paikkoja vähennettiin sekä vuoden 2017 alussa että 1.5.2017. Toukokuun alusta alkaen paikkoja on ollut 30. Sairaalan pitkäaikaishoitopäivien määrä on laskenut merkittävästi vuoteen 2016 verrattuna (120 -> 36). Toisaalta lyhytaikaishoitopäiviä on ollut talousarviossa suunniteltua enemmän ja pitkäaikaishoitopäivien määrä oli arvioitu yläkanttiin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sairaalapaikkojen määrän vähentämisen vaikutukset asiakkaiden ja henkilöstön näkökulmasta selvitetään tarkkaan.

Terveydenhuollon käyttötalouden toiminnan ja talouden toteutumisessa on olennainen muutos toimintatuotoissa. Myyntituotoissa oli alitusta 88,7 te. Toimintakuluissa oli eniten alitusta henkilöstökuluissa (144,5 te). Palvelujen ostot toteutuivat 662 te arvioitua alempana, joka johtui pitkälti KHSHP:n kirjanpidollisen varauksen purkamisesta ja kilpailukykysovimuksen vaikutuksista.

Perusturvan toimintakulut olivat 55,9 milj. euroa, joten ne alittuivat talousarvion 651,5 te, toteuma oli 98,8 prosenttia. Toimintatuotot olivat 6,9 milj. euroa ja ne ylittivät talousarvion 98 te, toteuma oli 101,4 prosenttia.

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIO TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISESTA**

2.5. Sivistys

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että sivistystoimen lähes kaikki tavoitteet toteutuivat (itsearviointin tulos 4-5). Herääkin kysymys, onko mahdollista, että tavoitetasot ovat olleet liian matalalla. **Jatkossa sivistystoimi voisi kiinnittää huomiota tavoitteiden asetteluun ja mittareihin.**

Henkilötyövuosissa määräaikaaisesti työskentelevien määrä on noussut selvästi vuonna 2017 ja ylittänyt suunnitellun. Osa-aikaisten määrä on myös lisääntynyt merkittävästi. Vakinaisten palvelussuhteiden määrä on laskenut.

Sivistystoimen hallinnossa henkilöstömenoissa kuluylitys oli 23 te, vaikka lomarahosta on leikattu. Tosin henkilöstöä on hallinnossa ollut hieman arvioitua enemmän, mutta se ei yksin selitä kuluylitystä.

Kokopäivähoito päiväkodissa, esiopetuspäivät sekä perhepäivähoidon hoitopäivät olivat merkittävästi suunniteltua pienemmät, joten päivähoitomaksuja on kertynyt 200 te alle arvioitun määrän. Siirtyminen tuntiperusteiseen laskutukseen on osaltaan vaikuttanut tähän. Osapäivähoito on taas osaltaan lisääntynyt. Varhaiskasvatuksen henkilöstömenot alittuivat talousarviosta, mutta palvelujen ostot ovat olleet yli 100 te ennakoitua

suuremmat

sijaisrekrytoinnin

johdosta.

Yksityisen hoidon tuen korvaaminen palvelusetelillä otettiin käyttöön 1.8.2017. Lasten kotihoidon tukea on maksettu 252 te vähemmän kuin vuonna 2016. Alla on esitetty taulukko kotihoidon tuen maksujen kehityksestä.

	1-4/2018	1-4/2017	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Lasten kotihoidon tuki	-270939	-287157	-774590	-893418	-996514	-933436	1081345	1108210	1119453	1207529	1093524
Lasten kotihoidon tuen kuntal	0	-596	-596	-133801	-192858	-197705	450017	495917	510070	551896	485740
Yhteensä	-270939	-287753	-775186	-1027219	-1189372	-1131141	1531362	1604127	1629523	1759425	1579263
muutos ed. vuodesta			252034	162153							

Opetustoimessa vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt ja määräaikaista on otettu tilalle. Henkilöstökuluissa oli tästä huolimatta pienoista ylitystä. Palvelujen ostossa jäätin alle talousarvion.

Iltapäivähoidon henkilöstökuluissa oli pieni ylitys, mutta palvelujen ostossa alitusta. Maksutuottoja kertyi 16.000 yli arvion.

Kirjastotoimessa on säästetty sekä henkilöstökuluissa että palvelujen ostossa.

Uusien koulu- ja monitoimikeskusten tarveselvityksen tekeminen on ollut merkittävä osa vuotta 2017. Tarveselvitys hyväksyttiin valtuuston kokouksessa joulukuussa 2017 ja siihen oli käytetty eri toimialoilla merkittävästi resurssia vuoden aikana. Vuoden 2018 keskitytään hankesuunnitelman tekemiseen. Tarveselvityksen laatimisprosessia ja sisältöä olisi voitu avata tilinpäätöksessä, koska kysymyksessä on kuitenkin erittäin merkittävä asia niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti.

Koulukiusaamisen estäminen ja KiVa Koulu -toiminta on ollut pitkään keskustelun aihe ja liittyy mm. strategiseen tavoitteeseen hyvinvoiva kuntalainen (oppilaiden sekä henkilöstön hyvinvointiin satsaaminen). **Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että asiasta on raportoitu tilinpäätöksessä hyvin vähän ja esimerkiksi KiVa -kiusaamiskyselyn tuloksista ja tulosten perusteella tehtävistä toimenpiteistä ei ole raportoitu.**

Kulttuuri

Kulttuuri -tulosalueen siirto elämänlaatulautakunnan alaisuudesta kunnanhallituksen alaisuuteen toteutettiin 1.6.2017.

Toiminnan strategisena tavoitteena kulttuuripalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa painotetaan elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämistä. Tavoite on sopusoinnussa muiden toimialueiden tavoitteiden kanssa.

Tarkastuslautakunta näkee hyvänä kulttuurisihteerin viran vakinaistamisen. Tämä mahdollistaa yhteistyön tiivistämisen eri hallinnonalojen kanssa ja myös seudullisesti.

Toimialan pitkän aikavälin tavoitteena on ”hyvinvoiva kuntalainen”. Tähän liittyen on tehty kulttuurikysely kuntalaisille. Tuloksia on tarkoitus käyttää asiakaslähtöiseen suunnitteluun.

Kulttuurikohteet ovat olleet näkyvästi esillä vuoden aikana. Laurinmäki ja sen Keltainen talo ovat hyvässä nosteessa. Joulun avaukseen ja erilaiset konsertit toivat väkeä yhteen satamäärin. Myös Napialan Wanha koulu Tervakoskella on Egenland-ohjelman ansiosta esillä koko valtakunnassa. **Tarkastuslautakunnan mielestä oli hieno oivallus viestintäpäälliköltä ilmoittaa kohde tähän ohjelmaan.**

Nuoriso

Nuorisotoimen suoritteiden määrä on toteutunut suurempana ennakoituun verrattuna. Esimerkiksi etsivän nuorisotyön asiakkaita oli 87 (talousarviossa 80), nuorten työpajan asiakkaita 53 (talousarviossa 20) ja ryhmätoiminnan asiakkaita 1100 (talousarviossa 900).

Avustuksia eri järjestöille jaettiin 4300 €.

Positiivisena asiana todetaan, että työllisyysaste on noussut alle 29-vuotiaiden nuorten joukossa. Toivottavaa on, että kunnan elinvoimaohjelma tuo tulevaisuudessa lisää myönteistä kehitystä myös nuorille.

Työpajapäiviä kertyi alle 29-vuotiaille 1044. Tässä tehtiin yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa. Nuorten työpajat toimivat Turengissa ja Tervakoskella. Suuri ponnistus on ollut nuorten työpaja Kinon toiminnan käynnistyminen Tervakoskella. Työpaja Kinon asiakkaita oli yli 50 vuonna 2017. Toiveena on, että työpajatoiminta saadaan jo sotea sekä maakuntahallintoa ajatellen vakinaistettua.

Janakkalan nuorisotyö on mukana ”Vapaaehtoispalvelu/solidaarisuusjoukot”-hankkeessa. Tähän hankkeeseen haetaan vuosittain hankerahoitusta. Rahoitus mahdollistaa kahden eurooppalaisen nuoren työskentelyn nuorisopalveluissa kouluilla ja Kiipulassa.

Lautakunta toteaa, että vaikka nuorisotoimessa toimitaan pienillä resursseilla, tätä työtä tekevät henkilöt ovat onnistuneet hyvin. Tarkastuslautakunnan mielestä olisi toivottavaa, että nuorisotilat olisivat auki pidempään. Tässä asiassa olisi hyvä tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Talouden tasapainottamisohjelman päivityksessä Mallinkaisten leirikeskusten vuokrien ja leirimaksujen korotukset eivät ole tuoneet merkittävää muutosta tuloihin. Seuratalon yleisötilojen tilavuokrat tai elokuvateatterin kilpailutus eivät myöskään lisänneet tuloja arvioidusti.

Liikunta

Talousarviomuutoksen yhteydessä elämänlautulautakunta lakkautettiin 31.5.2017 ja sen alaisuudessa ollut liikunta-tulosalue siirrettiin teknisen lautakunnan alaisuuteen tulosalueeksi liikunta. Tulosaluetta on 1.6.2017 alkaen johdettu tilapäisjärjestelyin loppuvuoden ajan. Liikuntasihteerin vapaaksi tullutta vakanssia ei täytetty, vaan vaje korvattiin henkilöstön siirroilla sekä erityisliikunnan ostopalveluilla. Liikuntasihteerin tehtävä muutettiin liikuntapäälliköksi.

Tarkastuslautakunta pohtiikin, onko tehdyistä muutoksista johtuen kunnassamme voitu täyspainoisesti toteuttaa liikuntapalveluiden tehtäviä sekä kunnan strategiaa terveystiikunnan edelläkävijänä ja onko tavoite ”kuntalaisten kannustaminen vastuunottoon hyvinvoinnistaan” toteutunut.

Liikunta- ja investointisuunnitelma vuosille 2017-2020 on päivitetty kuntalaisille tehdyn liikuntakyselyn perusteella. Vastauksia kyselyyn saatiin 413 kpl. Investointisuunnitelma v. 2018 on tehty. Liikunta- ja investointisuunnitelmia vuosille 2019-2021 ei ole tehty.

Talouden tasapainottamisohjelmassa liikuntapalveluiden kohdalla ”uimahalli” tehdyt tuotto-odotukset eivät näyttäneet olleen realistisia eivätkä toteutuneet. **Tarkastuslautakunta toteaa hyvänä asiana, että uimahallin puhtaanapitoon on kiinnitetty huomiota ja sen vaatimustasoa on nostettu.** Myös yhteistyö eri yhdistysten kanssa nähdään hyvänä, mm. latujen hoidossa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIO TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISESTA

2.6. Janakkalan Vesi liikelaitos

Sekä valtuusto että Janakkalan Veden johtokunta ovat asettaneet Janakkalan Vedelle tavoitteita. Tavoitteet ovat osittain samoja ja osa tavoitteista on laadullisia ja sanallisia kuvauksia, joille ei ole yksiselitteisiä ja selkeitä mittareita.

Talousveden laatuvaatimukseen liittyvä vähäinen ongelma laboratoriomittauksissa raportoidaan tilinpäätöksessä laajasti eikä aiheuta suurempaa huolta, koska se näyttää liittyvän pikemminkin näytteenottoon kuin veden laatuun.

Tuotto-odotukset eivät täytyneet. Syynä on erityisesti teollisuuden veden kulutuksen väheneminen. Liikelaitoksella onkin haasteena vastata tähän kehitykseen. Jatkossakin on paineita pienentää liikelaitoksen kiinteitä kuluja ja kiinnittää huomiota tulojen hankintaan.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota vesi- ja viemäriverkoston korjausvelan kasvuun ja näkee erittäin tärkeäksi, että tähän kiinnitetään huomiota investointisuunnitelmassa. Vesi- ja viemäriverkoston kunto on kunnan asukkaille ja yrityksille erittäin tärkeä ja vaikuttaa jokapäiväiseen elämään.

Liikelaitos maksoi kunnan talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti lisätuloutusta kunnalle 200.000 e/vuosi. **Lisätuloutus ei saisi heikentää Janakkalan Veden toimintakykyä ja kykyä selviytyä välttämättömistä investoinneista. Talousveden kuluttajahinnan seuranta ja kilpailukykyisyys on tärkeää.**

TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIO TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISESTA

3. Talouden arviointi

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosat

Valtuustoon nähden sitovia eriä käyttötalousosassa ovat tulosalueen toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön sekä toimintakulut.

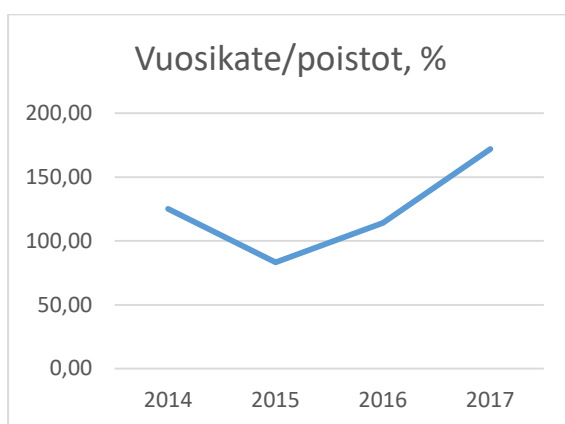
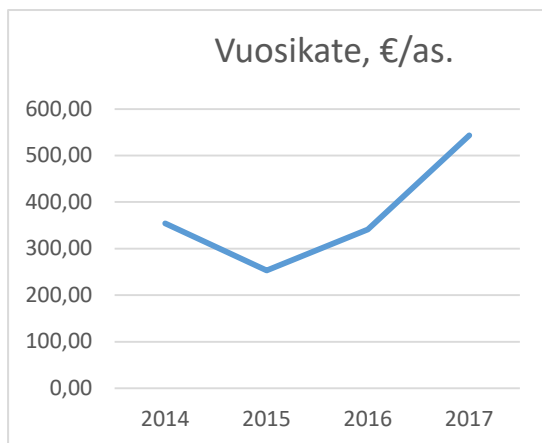
Olennaiseksi katsottavia määrärahojen ylityksiä tai tuloarvioiden alituksia ei toteutunut.

Kunnan tasolla (ilman liikelaitosta) käyttötalouden menot 105,7 milj. euroa toteutuivat noin 1,4 milj. euroa alhaisempina kuin talousarviossa muutosten jälkeen arvioitiin. Myös käyttötalouden tulot 24,3 milj. euroa toteutuivat arvioitua paremmin (n. 0,6 milj. euroa).

Vuonna 2017 kunnallisveroprosenttia korotettiin 0,5 prosenttiyksiköllä ja veroprosentti on nyt 21 %. Verotulot 64,8 milj. euroa toteutuivat 1,8 milj. euroa edellisvuotta suurempina ja lähes talousarvion mukaisesti. Kunnallisverotuloja kertyi kertomusvuonna noin 58,5 milj. euroa (vuonna 2016: 57,1 milj. euroa). Kiinteistöveroprosentit olivat edellisen vuoden tasolla. Kiinteistöveron tuotto oli 3,6 milj. euroa oli edellisvuoden tasolla. Yhteisöveron tuotto oli 2,7 milj. euroa (vuosi 2016: 2,3 milj. euroa). Kunnallisverotuotot ja yhteisöverotuotot toteutuivat selvästi alkuperäistä talousarviota paremmin.

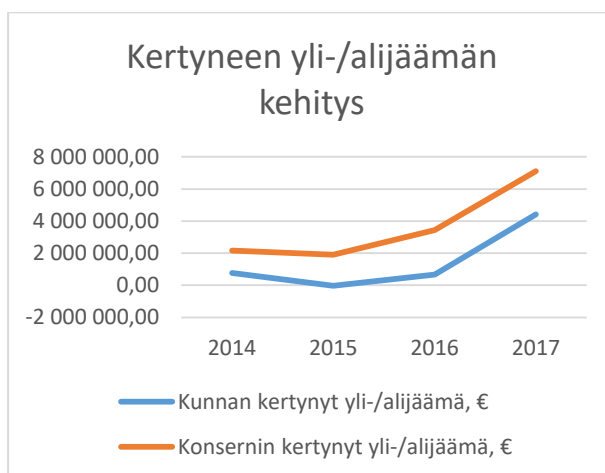
Valtionosuudet olivat vuonna 2016 24,2 milj. euroa (2016: 24,8 milj. euroa).

Vuosikate oli 7,95 milj. euroa (vuonna 2016: 5,7 milj. euroa). Vuosikate asukasta kohden oli 543 euroa (vuonna 2016: 341 euroa/as). Vuosikatteella katettiin 172 % poistoista (vuonna 2016: 114 %). Valtuustokauden aikana vuosikate asukasta kohden on kehittynyt seuraavasti.

Ajanjaksolla 2014-2017 kunnan vuosikate on kattanut poistot lukuun ottamatta vuotta 2015. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus olisi riittävä. Tämä mittari pätee erityisesti, kun investoinnit ja poistot ovat samalla tasolla.

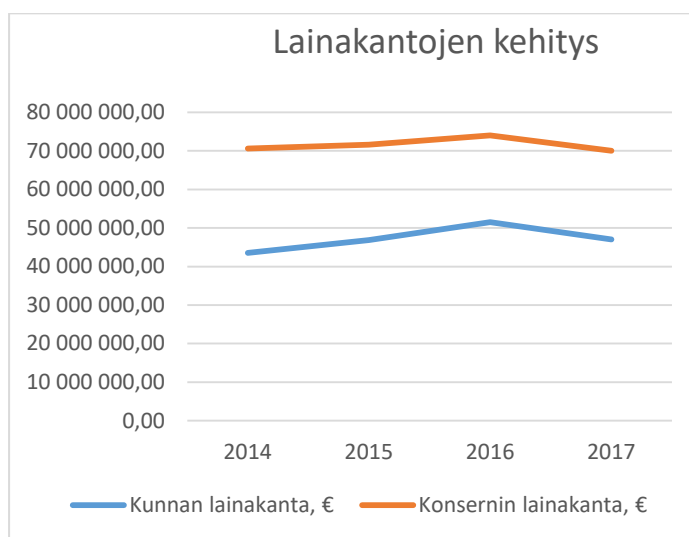
Kunnan ja kuntakonsernin kertyneen yli-/alijäämän kehitys valtuustokauden aikana on kuvattu alla olevassa kaaviossa.

Rahoitusosa

Valtuusto ei ole asettanut rahoitusosalle sitovia tavoitteita. Investointimenojen määrä, 4,5 milj. euroa oli selvästi edellisvuotta vähemmän (vuosi 2016: 8,1 milj. euroa). Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 3,2 milj. euroa positiivisena. Alla olevista kaavioista nähdään, miten kunnan nettoinvestointimenot asukasta kohden (investointimenot – rahoitusosuudet) ja toiminnan ja investointien rahavirrat ovat kehittyneet valtuustokauden aikana.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 8 milj. euroa ja vähennys 10,8 milj. euroa, joten kunnan nettovelat pienenevät. Kunnan lainakanta oli tilinpäätöksessä 2829 euroa/asukas, kun se vuonna 2016 oli 3.092 euroa/asukas. Koko maan (Manner-Suomi) lainakanta oli 2921 euroa/asukas ja Kanta-Hämeessä keskimäärin 3157 euroa/asukas.

Kunnan vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä kuvaava omavaraisuusaste oli edelleen alle 50 %:n ollen 45,3 (vuonna 2016: 41 %). Kuntataloudessa yleisesti on pidetty hyvänä omavaraisuusasteena 70 % tasoa, sen sijaan alle 50 % taso merkitsee voimakasta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi edellisvuoden 57,7 %:iin edellisvuoden 60,5 %:sta. Tunnusluku ilmaisee, paljonko kunnan yhden vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli vuonna 2017 +0,6 milj. euroa, kun se vuonna 2016 oli -9,5 milj. euroa. Tunnusluvun kääntynyt positiiviseksi, tarkoittaa se sitä, että kunnalla on toiminnan ja investointien jälkeen jäänyt rahavirrasta hieman esimerkiksi lainojen lyhennyksiin.

Kriisikuntatarkastelu

Uuden kuntalain (noudatetaan tilikaudesta 2017 lähtien) mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

Kriteeri	TP2017	Johtopäätös
Kuntakonsernin vuosikate on negatiivinen	+11,4 M€	EI TÄYTY
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Janakkala: 21,0 Koko maa: 19,86	TÄYTTY
Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla	Janakkala: 4230 Koko maa (v.2016): 6148	EI TÄYTY
Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia	65,1 %	TÄYTTY

Vuoden 2017 koko maan tietoja ei ollut käytettävissä, joten tässä taulukossa käytettiin vertailun pohjana koko maan vuoden 2016 tilinpäätöstietoja.

4. Kuntakonserni

Janakkalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt 7.4.2008 konserniohjeet, jonka mukaan konsernijohtolla tarkoitetaan kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnasta. Konserniohjeet tullaan uudistamaan Kuntaliiton uusien vuoden 2017 suositusten mukaan vuoden 2018 aikana. **Koska omistajaohjausta ja konsernivalvontaa koskevat määräykset kuntalaissa ovat muuttuneet 1.6.2017 alkaen, tulee kunnan konserniohjeet päivittää pikaisesti.**

Tytäryhteisöjen tehtävä on raportoida valtuustolle strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta kolmannesvuosittain osavuositarkastusten yhteydessä. Raportointikaudet olivat poikkeuksellisesti seuraavat 1.1. - 3.5.2017 ja 1.1. - 31.8.2017. Tytäryhteisöt raportoivat kunnanhallitukselle budjetoitujen eurojen toteutumista tulos- ja rahoituslaskelmatasolla. Kertomusvuonna raportointi toteutettiin

konserniohjeita noudatellen ja tilinpäätöksen yhteydessä suoritettiin koko raportointi.

Konsernia koskevana olennaisena muutoksena on 5.2.2018 §6:n mukaan hyväksytty Janakkalan Palvelutalosaäitiö sr:n yhtiöittämisspääätös. Valtuusto hyväksyi säätiön yhtiöittämisen perustettavan yhtiön osakkeiden vastaanottamisen. Tämän myötä Janakkalan Palvelutalosaäitiöstä muodostetaan kunnan kokonaan omistama yhtiö, mikä on mahdollisen maakuntauudistuksen myötä oikea ratkaisu.

Konsernivalvonnan selonteon mukaan kunnan edustajille on annettu riittävästi ohjeistusta tytäryhtiöiden hallitusten ja yhtiökokousten sekä Janakkalan Veden johtokunnan kunnanhallituksen nimeämille edustajille. Ohjeistus kuntaa tytäryhteisöissä edustaville henkilöille on tärkeää toimivan omistajaohjauksen kannalta. **Ohjeistuksen antamiseen tulisi olla selkeä prosessi ja se on hyvä kuvata tulevissa uusissa konserniohjeissa.**

Janakkalan Asuntojen osalta voidaan todeta, että pienten asuntojen kysyntä on lisääntynyt, mutta suurien asuntojen kysyntä taas vähentynyt. Tervakoskella on ollut 24 asuntoa vapaana ja Turengissa 20. Ikäihmisiä asuu maalla kaukana pitkien matkojen päässä keskustan palveluista. **Lautakunta esittää pohdittavaksi, tulisiko Janakkalan Asuntojen osalta miettiä mitkä asunnot on realistista pitää ja miten kehitetään esimerkiksi yhteisöllistä, esteetöntä ikäihmisten asumista sekä lisätä markkinointia, koska asuntojen käyttöaste on 91 prosenttia.**

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alijäämän kattaminen on edennyt suunnitellulla tavalla ja sairaanhoitopiirin siirtyessä maakuntaan, ei tällä tietoa ole tulossa vanhoja alijäämiä katettavaksi.

Vuoden 2018 aikana tulee ratkaista työterveydenhuollon tulevaisuus, miten palvelut järjestetään sote- ja maakuntauudistuksen astuessa voimaan. Janakkalan Teollisuusalueet Oy (JTA) kunnan tytäryhteisönä tarjoaa vuokralle omistamiaan tuotanto- ja varastotiloja sekä rakennuttaa toimitiloja. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. JTA:lla on Tervakoskella kuusi hallia, joista yksi on vapaana. Tervakoskelle Koivusillantielle on rakennettu uusi 1700 m²:n teollisuushalli, josta on tehty vuokrasopimus ja se on työllistänyt 15 työntekijää.

JTA:n tavoitteena on, että Janakkalaan muuttaville tai Janakkalassa jo toimiville yritysille on tarjota kilpailukykyisiä toimitiloja. Toteutuman mukaan JTA:lla on toimitiloja 50.700 m² ja markkinointi on onnistunut, koska JTA:n toimitilojen vuokrausaste on keskimäärin 97 prosenttia. JTA:lla on valmiudet rakentaa uusia toimitiloja ja esitellä niitä toimitilapörssin avulla. JTA:n vuokrataso on kilpailukykyinen ja toiminta on ollut taloudellisesti kannattavaa, koska talousarvioin tavoitteet ovat toteutuneet. JTA:n asettama budjetoitu tavoite on toteutunut. JTA maksaa tuottovaatimuksen mukaisen osingon 100.000 euroa kunnalle. JTA on osallistunut kunnan elinvoimaohjelman toteuttamiseen. JTA on ollut mukana järjestämässä yritystilaisuuksia Janakkalan yrittäjäyhdistyksen kanssa ja on Moreeni –Rastikangas yhteistyössä mukana.

Yritysneuvontaa tarvitaan kuntalain muutoksen ja EU-lainsäädännön soveltamisen myötä. JTA on saamassa vuoden 2018 aikana yritysneuvojan. Uusi järjestely lisää kunnan elinkeinopolitiikan ja kilpailukyvyn vahvistamista, liikelämän osaamista sekä pienentää avainhenkilöriskiä.

5. Muita huomioita

Talouden tasapainottamisohjelma

Talouden tasapainottamisohjelma 2013-2017

Vuonna 2013 Janakkalan kunnassa laadittiin talouden tasapainottamisohjelma, jonka sisältämät toimenpiteet ajoittuivat vuosille 2014-2017. Ohjelma valmisteltiin ohjausryhmässä, johon kuuluivat kunnan virkamiesjohdon lisäksi edustajat kaikista valtuustoryhmistä ja ulkopuolinen konsultti. Valtuusto hyväksyi ohjelman kokouksessaan 10.6.2013.

Vuoden 2014 lopulla kävi selväksi, että hyväksytyä talouden tasapainottamisohjelmaa pitää täydentää. Päivitys aloitettiin vuoden 2015 alussa henkilöstölle tehtävällä kyselyllä, ja valtuusto hyväksyi 8.6.2015 talouden tasapainottamisohjelman päivityksen.

Talouden tasapainottamisohjelma on sisältänyt isoja ja pieniä toimia. Kunnan taloudellinen tilanne on nyt huomattavasti parempi kuin vuonna 2013. Tasapainottamisohjelmalla on varmasti asiassa oma panoksensa, mutta iso merkitys on ollut myös yleisellä taloudellisella kehityksellä.

Alkuperäisessä TPO:ssa 2013 todettiin: ”Janakkalan palvelurakenne on virtaviivainen suhteessa verrokkiin ja koko maahan. Tarkempi tarkastelu osoittaa, että palvelurakenteessa on joitakin selkeitä rakenteellisia kokonaisuuksia ja poliittisesti sovittuja ei-lakisäätelisiä menoja, jotka uudelleen järjestelemällä ja kokonaan poistamalla/tuntuvasti vähentämällä toimintakatetta saataisiin korjattua. Näitä rakenteita ovat molempien taajamien päällekkäiset palvelut, pikkukoulujen verkosto sekä kunnan maksamat ei-lakisääteliset lisät.”

Voidaan todeta, että näihin isoihin rakenteisiin ei ole puututtu, lukuun ottamatta lasten kotihoidon kuntalisää. TPO on sisältänyt monia kohtia, joista ei todennäköisesti ole tullut kokonaissäätöä (esimerkiksi uimahallin veden lämpötilan laskeminen, palveluhakemiston painosmäärän pudottaminen, kiinteistöjen myynti). Toisaalta on myös onnistuneita hankkeita, kuten kannustevapaiden käyttö.

Talouden tasapainottamisohjelma on teettänyt viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä paljon työtä. Jatkuva lisä säästöjen etsiminen on antanut signaalin, jonka mukaan normaali, huolellinen toiminnan suunnittelu ei riitä. **Tasapainottamisohjelman tultua tältä erää päätökseen sen voi katsoa toteutuneen noin 70 %:sti.**

Vuosien 2013-2017 yhteenlaskettu TPO:n ja sen päivityspaketin toteuma on seuraava:

	Alkuperäinen tavoite	Toteutuma	Ero	Päivitetty tavoite	Toteutuma	Ero	Koko tavoite yht.	Koko toteutuma yht.	Ero
Konsernihallinto	2 500 000	1 378 345	-1 121 655	231 500	73 280	-158 220	2 731 500	1 451 625	-1 279 875
Tekniikka ja ympäristö	885 000	782 277	-102 723	286 400	160 950	-125 450	1 171 400	943 227	-228 173
Perusturva	870 075	1 008 900	138 825	496 000	350 400	-145 600	1 366 075	1 359 300	-6 775
Sivistystoimi	853 000	625 800	-227 200	169 433	56 703	-112 730	1 022 433	682 503	-339 930
KOKO KUNTA YHTEENSÄ	5 108 075	3 795 322	-1 312 753	1 183 333	641 333	-542 000	6 291 408	4 436 655	-1 854 753

Henkilöstö

Talouden tasapainottamisohjelman toteutumisraportin mukaan vuonna 2015 käyttöön otetut mobiili- ja optimointiohjelmat ovat edesauttaneet sairauslomasijaisuuksien vähentymistä, koska työntekijöitä on voitu siirtää yksiköistä toiseen sijaistustehtäviin.

Sairauspoissaolo-ohjeistuksen uusiminen on vähentänyt työterveyshuollon käyntejä ja alentanut menoja, noin 47 te edelliseen vuoteen nähden.

Henkilöstön sairauspoissaolot ovat vähentyneet vuoden 2017 aikana kaikilla muilla toimialoilla, paitsi sivistystoimessa. Sairauspoissaoloja kertyi 12,2 työpäivää/työntekijä ja vuonna 2016 ne olivat 14,4. Kunta-alan sairauspoissaolot olivat 2016 16,7 työpäivää. Sairaudesta johtuneet palkkakustannukset laskivat edellisvuodesta lähes 300 te. Uusi sairauspoissaolojen ilmoittamiskäytännön käyttöönotto, jonka mukaan esimies voi myöntää poissaoloa viisi päivää, on osoittautunut hyväksi. Varhaisen puuttumisen mallin käyttämisestä on tehostettu. Poissaolojen seuranta yhteistyössä työterveydenhuollon kanssa on työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelman toimenpiteiden avulla tärkeää jatkossa.

Vuonna 2017 kehityskeskusteluja pidettiin edellisvuotta enemmän konsernipalveluissa, perusturvassa ja Janakkalan Vesi –liikelaitoksessa. Teknisessä toimessa ja sivistystoimessa kehityskeskusteluja pidettiin edellisvuotta vähemmän. **Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi, että jokaisen työntekijän kanssa pidetään vuosittain kehityskeskustelu.**

Työhyvinvoinnin kehittämisen hanke TyhyJana käynnistyi syksyllä 2017 jatkuen vuoden 2018 loppuun. Hankkeen avulla järjestetään työhyvinvointilaisuuksia/-päiviä ja esimiestilaisuuksia sekä työpaikkakokouksissa käsitellään kuukausikirjeiden avulla työhyvinvointiasioita. Työyhteisöjen kehittämiskohteina ovat olleet muun muassa työyhteisö- ja johtamistaidot, perehdytys sekä työn psykososiaaliset kuormitustekijät että työpaikkojen sisäilmaongelmat. **Tarkastuslautakunnan mielestä näihin kaikkiin em. asioihin on tärkeää panostaa jatkossakin ja työntekijöiden työssäjaksamisesta täytyy pitää kunnassamme huolta.**

Sidonnaisuusilmoitukset

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista,

joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Sidonnaisuusilmoitusvelvollisille lähetettiin keskushallinnon toimesta ohjeet ja muistutuksia ilmoitusten jättämisestä. Lisäksi tarkastuslautakunta on lähettänyt muistutusviestejä useamman kerran. Tästä huolimatta 13 ilmoitusvelvollista on jättänyt antamatta sidonnaisuilmoituksen (tilanne arviointikertomuksen hyväksymishetkellä). **Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen ilmoitusvelvollisia ilmoittamaan kuntalain edellyttämät tiedot.**

6. Tarkastuslautakunnan esitys tilinpäätöksen käsittelystä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnan vuoden 2017 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että tilinpäätös tilikaudelta 1.1.2017-31.12.2017 hyväksytään ja, että tilivelvollisille toimielinten jäsenille ja viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 2017.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä vuoden 2017 arviointityössä.

7. Allekirjoitukset

Janakkalassa 16.5.2018

Miikka Anttila
Puheenjohtaja

Sirkka-Liisa Aho
varapuheenjohtaja

Leenamaria Keipilä
Jäsen

Eini Nurmi
jäsen

Samuli Vesioja
jäsen

Allekirjoitukset alkuperäisessä paperiversiossa
(Tietosuoja-asetus)